

Filip Lebiecki¹ , Bartosz Kaniowski², Grzegorz Lorocho^{3,4}

¹Department of Physiopathology, Faculty of Medicine, Medical University of Gdańsk, Gdańsk, Poland

²University Clinical Centre, Gdańsk, Poland

³Chair of Palliative Medicine, Institute of Medical Sciences, Collegium Medicum, University of Zielona Góra, Zielona Góra, Poland

⁴Lady Sue Ryder of Warsaw Stationary Hospice in Zielona Góra, Zielona Góra, Poland

Report from the 16th International Conference of the Journal “Palliative Medicine in Practice”

The XVI International Conference of the “Palliative Medicine in Practice” Journal took place in Gdańsk on June 23–24, 2023. The conference was chaired by the National Consultant in the field of palliative medicine and Head of the Department of Palliative Medicine at the Institute of Medical Sciences of the University of Zielona Góra, Professor Wojciech Leppert. The event was held under the honorary patronage of Professor Marcin Gruchała, the Rector of the Medical University of Gdańsk and under the substantive patronage of the Polish Association of Palliative Care.

The participants were welcomed during the opening panel of the conference, which included the Editor-in-Chief of the journal “Palliative Medicine in Practice”, Professor Wojciech Leppert, Dr Kamil Chwojncki — the Vice-Dean of the Faculty of Medicine at the Medical University of Gdańsk, and Dr Aleksandra Modlińska — the Provincial Consultant in Palliative Medicine in the Pomeranian Voivodeship.

The inaugural lecture titled *Opioids in chronic pain management* was delivered by Professor Sebastiano Mercadante, a world expert in the field of pain and palliative care. During this lecture, Professor Mercadante discussed recent recommendations of the American Society of Clinical Oncology (ASCO) on pain management in cancer patients [1]. A systematic review

of the literature identified systematic reviews and randomized controlled trials on the efficacy and safety of opioid analgesics in people with cancer, approaches to opioid initiation and titration, and the prevention and management of opioid adverse events. PubMed and the Cochrane Library were searched from January 1, 2010, to February 17, 2022.

During this lecture, Professor Mercadante drew attention to the concept that opioids should be offered to patients with moderate-to-severe pain related to cancer or active cancer treatment unless contraindicated. Opioids should be initiated PRN (*pro re nata*, as needed) at the lowest possible dose to achieve acceptable analgesia and patient goals, with early assessment and frequent titration. For patients with a substance use disorder, clinicians should collaborate with a palliative care, pain and/or substance use disorder specialist to determine the optimal approach to pain management. Opioid adverse effects should be monitored, and strategies are provided for prevention and management. Professor Mercadante also indicated a possibility of using methadone as the first opioid (typically this opioid is given as a second or third line of treatment of pain as an opioid switch or at a low dose as an addition to concurrently used another opioid). Professor Mercadante also suggested that

Address for correspondence:

Filip Lebiecki

Faculty of Medicine, Medical University of Gdańsk, Dębinki 2, 80–211 Gdańsk, Poland

e-mail: flebiecki@gumed.edu.pl

Palliative Medicine in Practice 2023; 17, 3, 173–177

Copyright © 2023 Via Medica, ISSN 2545–0425, e-ISSN 2545–1359

DOI: 10.5603/PMPI.a2023.0028

Received: 26.07.2023 Accepted: 1.08.2023 Early publication date: 2.08.2023

This article is available in open access under Creative Commons Attribution-Non-Commercial-No Derivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0) license, allowing to download articles and share them with others as long as they credit the authors and the publisher, but without permission to change them in any way or use them commercially.

fentanyl products administered through the transmucosal route in the treatment of breakthrough pain episodes at doses proportional to baseline opioids are effective and safe [according to SPC (Summary of Product Characteristics), it is necessary to titrate the dose from the lowest available dose of a given fentanyl product]. After the inaugural lecture, the thematic sessions began.

The first session of the conference, chaired by Professor Jerzy Wordliczek and Professor Małgorzata Malec-Milewska, focused on pain in cancer patients. It was initiated by Professor Jerzy Wordliczek from the Clinic of Interdisciplinary Intensive Care at the Collegium Medicum of the Jagiellonian University in Kraków, who discussed the diagnosis and current treatment options for neuropathic and nociplastic pain. The lecture emphasized the complexity of the pathophysiology contributing to the development of these types of pain and the necessity for administering multimodal therapy. Next, Dr Magdalena Kocot-Kępska, from the Department of Pain Research and Therapy and the Department of Anesthesiology and Intensive Care at the Collegium Medicum of the Jagiellonian University in Kraków, discussed new treatment options for visceral pain, including neuromodulatory procedures indicated in cancer patients, such as spinal cord stimulation or celiac plexus radio ablation.

In the following presentation, Assistant Professor Renata Zajączkowska, from the Clinic of Interdisciplinary Intensive Care at the Collegium Medicum of the Jagiellonian University in Kraków, presented the pathophysiology and treatment of bone pain in cancer patients. The lecture highlighted the need to adjust the treatment of bone pain to the stage of underlying cancer, as well as the possibility of using drugs that improve bone metabolism and adjuvant analgesics. The topic of co-analgesics in the treatment of cancer pain was further elaborated in the lecture by Professor Małgorzata Malec-Milewska from the Department of Anesthesiology and Intensive Care at the Medical Center of Postgraduate Education in Warsaw. That lecture also addressed the risk of adverse effects associated with the use of co-analgesics, cannabinoids, and steroid therapy.

The second session of the conference focused on the use of cannabinoids in the symptomatic treatment of cancer patients. The session was initiated by Professor Małgorzata Łukowicz from the Rehabilitation Clinic at the Medical Center of Postgraduate Education in Warsaw, who gave a lecture titled *Theoretical foundations and examples from clinical practice of cannabinoid use*. The lecture presented the current state of knowledge about the localization and functions of cannabinoid receptors, as well as clinical

situations in which the use of cannabinoids should be considered. Attention was also drawn to the high therapeutic index of cannabinoids (1000:1), which is associated with a relatively low risk of adverse effects.

During the third session of the conference, participants had the opportunity to participate in case-based interactive workshops on the treatment of cancer pain. The workshops were conducted by Professor Małgorzata Malec-Milewska and Assistant Professor Jarosław Woroń.

The fourth session of the conference focused on the possibilities of spiritual care development in medicine. It was led by Professor Małgorzata Krajnik from the Department of Palliative Care at the Collegium Medicum of the Nicolaus Copernicus University in Toruń, who inaugurated the session with a lecture titled *Education in spiritual care*. Among other things, the Professor discussed the zones of human spirituality according to the Polish Association for Spiritual Care in Medicine, as well as the benefits of educating healthcare workers and chaplains about spiritual care for patients. Then, Dr Beata Brożek from the Department of Palliative Care at the Collegium Medicum of the Nicolaus Copernicus University in Toruń presented the topic of dignity therapy. This intervention involves a conversation, during which memories are elicited from patients' memory, aimed at providing support in the advanced stage of the disease. The speaker presented evidence of the positive impact of this therapy, including results from her own research, in which dignity therapy provided support to patients with severe chronic obstructive pulmonary disease (COPD). The session was concluded with a lecture by Dr Martyna Janicka, from the Dr Józef Bednarz Provincial Hospital for the Nervously and Mentally Ill in Świecie, titled *Attentive listening and the search for the meaning of suffering*. She emphasized the role of healthcare professionals in supporting patients who need to find meaning in their new reality, which is accompanied by the suffering caused by advanced-stage disease.

The fifth session of the conference focused on the integration of palliative care and psycho-oncology. The session was chaired by Professor Monika Lichodziejewska-Niemierko from the Department of Palliative Medicine at the Medical University of Gdańsk and Professor Mikołaj Majkowicz from the Institute of Health Sciences at the University of Szczecin. The session was opened by a lecture from Professor Krystyna de Walden-Galuszko, from the University of Warmia and Mazury in Olsztyn, titled *The role of artificial intelligence in medicine*, in which the potential risks associated with the increasing role of artificial intelligence in medical care were presented, including the potential deterioration of empathic communication

in clinical practice. Next, Professor Mikołaj Majkovicz delivered a lecture on the significance of immune power personality in the work of a psycho-oncologist. He presented the presence of immune power personality traits (healthy helping, love-based relationships, the ability to confide, assertiveness, strength of character, sensitivity to internal signals, and the complexity of self-structure) as a factor potentially protecting against burnout in individuals working with critically ill cancer patients.

Then, Professor Monika Lichodziejewska-Niemierko gave a lecture titled *How to implement advance care planning in clinical practice?* During the presentation, she discussed how palliative care should be tailored to the preferences of patients. She emphasized that advanced care planning (ACP) should be based on honest and thorough discussions about the possibilities and limitations of proposed treatment. These discussions should involve the patient, their family members, as well as the medical staff. Professor Lichodziejewska-Niemierko emphasized that effective implementation of ACP should enable shared decision-making (SDM) at every stage of the disease.

In the fourth presentation of the session, Professor Marzena Samardakiewicz from the Department of Psychology, Chair of Psychosocial Aspects of Medicine at the Medical University of Lublin, presented new directions in the development of psycho-oncology. Professor Samardakiewicz discussed the history and activities of the Polish Psycho-Oncology Society. Furthermore, considering the increasing demand for psycho-oncological care, she emphasized the need to expand its accessibility and improve its quality through continuous training for the entire medical staff, including highly specialized personnel such as psychologists and psychiatrists.

The closing lecture of the session titled *The role of narrative medicine in palliative care education* was delivered by Dr Agata Rudnik from the Department of Clinical Psychology and Health at the Institute of Psychology and Academic Psychological Support Center at the University of Gdańsk. The speaker introduced the definition of narrative medicine as a clinical practice enhanced with narrative competencies, which involve, *inter alia*, the ability to interpret and understand another person's story. The lecture presented the potential use of narrative medicine techniques in education, such as interviews, descriptions of observations and feelings related to the illness situation, and creative writing workshops, in order to enhance students' communication skills, which are particularly important in effective palliative care.

The sixth session, titled *Education in palliative care and medicine*, was conducted by Dr Leszek Pawłowski

from the Department of Palliative Medicine at the Medical University of Gdańsk and Dr Izabela Kaptacz from the Department of Palliative Medicine and Care at the Medical University of Silesia in Katowice. The session began with a lecture by Dr Andreas Stähli from Johannes-Hospiz Münster in Germany, titled *Post-graduate education in palliative care and curricular issues in Central, Eastern, and South-Eastern Europe*. The speaker presented the results of an international survey in which national leaders of palliative care described the development and challenges of post-graduate education in palliative medicine [2]. Over 90% of the respondents indicated that the interdisciplinary curriculum recommended by the WHO would help promote palliative medicine in their countries, which could be achieved through further research and international cooperation.

In the following lecture, Dr Grzegorz Lorocho from the Department of Palliative Medicine at the University of Zielona Góra presented the palliative medicine curriculum for medical students at the University of Zielona Góra. The work was carried out in collaboration with a team of researchers from the Department of Palliative Medicine, including Dr Grzegorz Lorocho, Maria Forycka BSc, Dr Emilia Pucek, and Professor Wojciech Leppert. The curriculum combines theoretical classes, practical lessons, and communication workshops at the Medical Simulation Center, where students learn how to deliver difficult information in clinical scenarios. Subsequently, the scenarios are discussed with the teacher during debriefing sessions. During the sixth year, students consolidate their knowledge by participating in clinical work with a physician for 90 hours.

Next, Dr Izabela Kaptacz from the Department of Palliative Medicine and Care at the Medical University of Silesia in Katowice discussed undergraduate education in palliative care nursing. The speaker presented the principles of implementing a palliative medicine education program for first and second-degree nursing students, including practical classes, internships, as well as education in pain assessment and treatment.

To conclude the sixth session, Dr Leszek Pawłowski delivered a lecture titled *Volunteering as a form of social education*. He emphasized the significant role of volunteering in palliative care and discussed the activities of the European Association for Palliative Care (EAPC) Volunteering Task Force. Dr Leszek Pawłowski presented the results of the work of the EAPC Task Force, which included among other activities promoting and spreading the idea of hospice volunteering and analysis of the impact of the COVID-19 pandemic on the involvement of volunteers in palliative care worldwide [3]. The speaker also discussed important

local initiatives undertaken by the Hospice Foundation in Gdańsk.

The seventh session consisted of short presentations of submitted papers and was moderated by Dr Grzegorz Lorocho. The session began with the presentation of a paper titled *Assessment of neuropathic pain in patients diagnosed with multiple myeloma*, which was authored by Dr Eleonora Mess from The University of Medical Sciences in Legnica and Wrocław Medical University, Dr Marzena Wichlińska from the Higher Medical School in Legnica and the Karol Marcinkowski University Hospital in Zielona Góra, and Dr Agata Zdun-Ryżewska from the Division of Quality of Life Research at the Medical University of Gdańsk. The study assessed neuropathic pain using an author-developed questionnaire in 79 patients with multiple myeloma treated at the Haematology Department of the Karol Marcinkowski University Hospital in Zielona Góra. The study found a relatively low frequency and moderate intensity of pain. It also demonstrated a relationship between increased pain intensity and a decline in physical functioning.

The third presentation provided the results of a review titled *Medicines use review in palliative care in the light of available literature* by Dr Iga Pawłowska and Professor Ivan Kocić from the Department of Pharmacology at the Medical University of Gdańsk. During the lecture, Dr Iga Pawłowska presented data on medicine use reviews — services where pharmacists consult and identify patients' medication-related problems. The research findings indicated an increasing number of medicine use reviews, and patients were receptive to the idea of medication consultations with pharmacists. The speaker also highlighted the need to establish common positions regarding therapy due to the potential risk of conflict between pharmacy services and other elements of palliative care.

In the subsequent lecture, Dr Karol Budzeń from the St. Pio Hospice in Puck discussed the off-label use of drugs in palliative care, based on his own experience from clinical practice. The presented cases included the use of atropine drops in the symptomatic treatment of sialorrhoea in a patient with laryngeal cancer, subcutaneous morphine and furosemide in the treatment of resting dyspnea in a patient with lung cancer, as well as local administration of tranexamic acid to reduce bleeding from malignant ulceration in a patient with tongue cancer with metastases.

As part of the fifth lecture of the session, researchers from the Medical University of Gdańsk — Dr Agnieszka Gorzewska, Dr Magdalena Osowicka from the Department of Palliative Medicine, and Dr Tomasz Nadolny from the Department of Pneumology and Allergology, presented a case titled

Patient with misdiagnosed disseminated cancer, qualified for palliative care while awaiting histopathological results. The lecture discussed the management of a patient who, during hospitalization, was in a moderate to severe general condition and cachectic, with radiographic images suggesting secondary cancerous lesions that needed to be differentiated with pleural mesothelioma. The patient was disqualified from curative treatment and palliative care was recommended. Only after histopathological verification of the pleural infiltration, the diagnosis of cancer was excluded, and further diagnostic workup revealed vasculitis.

In the next presentation, Dr Agnieszka Chojnacka from the University of Lower Silesia in Wrocław discussed grief counselling for women experiencing reproductive loss. The lecture focused on how the loss of an unborn child can impact the mental state of women. The speaker emphasized the significant role of grief counselling in the process of accepting miscarriage and described the tasks performed within counselling, such as helping in expressing emotions related to reproductive loss and accompanying the process of acceptance.

The session of submitted papers concluded with a lecture by Kacper Wilczkowski, who presented the results of an analysis of data regarding agreements with the National Health Fund in Poland in the field of palliative and hospice care. The analysis was conducted by a team of students, doctoral candidates, and graduates from the Faculty of Medicine at the Medical University of Gdańsk, in collaboration with the Department of Palliative Medicine: Julia Doskocz, Jan Getek, Bartosz Kaniowski, Katarzyna Korzeniewska, Filip Lebieźniński, Maciej Panewicz, Szymon Rydzewski, Kacper Wilczkowski. The presentation provided a quantitative summary of guaranteed services provided by healthcare facilities, categorized by types of services (home hospice, inpatient care, outpatient clinic) and the populations served (adults, children). The contracted amounts were also summarized. The data collected during the study will serve as a basis for further analysis of patients' access to palliative care and the needs of healthcare units.

The Conference concluded with the eighth session, which took the form of a panel discussion. Experts deliberated on the directions of development in palliative, supportive, and hospice care in Poland and worldwide. The discussion was moderated by Professor Wojciech Leppert, and the panel included Professor Monika Lichodziejewska-Niemierko, Dr Izabela Kaptacz, Dr Leszek Pawłowski, Dr Iwona Sitarska, and Dr Grzegorz Lorocho.

Article information and declarations

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest.

Funding

None.

References

1. Paice JA, Bohlke K, Barton D, et al. Use of opioids for adults with pain from cancer or cancer treatment: ASCO guideline. *J Clin Oncol.* 2023; 41(4): 914–930, doi: [10.1200/JCO.22.02198](https://doi.org/10.1200/JCO.22.02198), indexed in Pubmed: [36469839](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36469839/).
2. Stähli A, Stiel S, Paal P, et al. Postgraduate palliative care education and curricular issues in Central Asia, Eastern and South-Eastern Europe: Results from a quantitative study. *Palliat Med Pract.* 2020; 14(2): 81–88, doi: [10.5603/PMPI.2020.0008](https://doi.org/10.5603/PMPI.2020.0008).
3. Walshe C, Pawłowski L, Shedel S, et al. Understanding the role and deployment of volunteers within specialist palliative care services and organisations as they have adjusted to the COVID-19 pandemic: A multi-national EAPC volunteer taskforce survey. *Palliat Med.* 2023; 37(2): 203–214, doi: [10.1177/02692163221135349](https://doi.org/10.1177/02692163221135349), indexed in Pubmed: [36428254](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36428254/).

Filip Lebiecki¹ , Bartosz Kaniowski², Grzegorz Lorocho^{3,4}

¹Zakład Fizjopatologii, Wydział Lekarski, Gdański Uniwersytet Medyczny, Gdańsk, Polska

²Uniwersyteckie Centrum Kliniczne, Gdańsk, Polska

³Katedra Medycyny Paliatywnej, Instytut Nauk Medycznych, Collegium Medicum, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra, Polska

⁴Hospicjum Stacjonarne im. Ledy Sue Ryder of Warsaw w Zielonej Górze, Zielona Góra, Polska

Sprawozdanie z XVI Międzynarodowej Konferencji Czasopisma „Palliative Medicine in Practice”

Artykuł jest tłumaczeniem pracy: Lebiecki F., Kaniowski B., Lorocho G., Report from the 16th International Conference of the Journal “Palliative Medicine in Practice”. *Palliat. Med. Pract.* 2023, tom 17, nr 3: 173–177. DOI: 10.5603/PMPI.a2023.0028. Należy cytować wersję pierwotną.

W dniach 23–24 czerwca 2023 roku w Gdańsku odbyła się XVI Międzynarodowa Konferencja Czasopisma „Palliative Medicine in Practice” pod przewodnictwem konsultanta krajowego w dziedzinie medycyny paliatywnej i kierownika Katedry Medycyny Paliatywnej Instytutu Nauk Medycznych Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego — pana profesora Wojciecha Lepperta. Wydarzenie ponownie zostało objęte patronatem honorowym przez pana profesora Marcina Gruchałę — Rektora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz patronatem merytorycznym przez Polskie Towarzystwo Opieki Paliatywnej.

Uczestnicy zostali powitani podczas panelu otwierającego konferencję, w którego składzie znaleźli się redaktor naczelny czasopisma „Palliative Medicine in Practice” — pan profesor Wojciech Leppert, dr hab. n. med. Kamil Chwojnicky — prodziekan Wydziału Lekarskiego Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz pani dr n. med. Aleksandra Modlińska — konsultant wojewódzki w dziedzinie medycyny paliatywnej w województwie pomorskim.

Wykład inauguracyjny pod tytułem *Opioids in chronic pain management* wygłosił pan profesor Sebastiano Mercadante, światowy ekspert w dziedzinie bólu i opieki paliatywnej. W prezentacji pan profesor

omówił najnowsze zalecenia American Society of Clinical Oncology (ASCO) leczenia bólu u dorosłych chorych na nowotwory [1]. Zalecenia opracowano na podstawie systematycznego przeglądu literatury, w którym identyfikowano przeglądy systematyczne i kontrolowane randomizowane badania kliniczne dotyczące skuteczności i bezpieczeństwa stosowania analgetyków opioidowych u chorych na nowotwory, sposoby rozpoczęcia i dostosowania dawek opioidów oraz zapobieganie i leczenie działań niepożądanych opioidów. Przeszukano bazy PubMed i Cochrane Library w okresie od 1 stycznia 2010 roku do 17 lutego 2022 roku.

Podczas wykładu pan profesor zwrócił uwagę na fakt, że opioidy powinny być stosowane u chorych z umiarkowanym i silnym natężeniem bólu związanym z nowotworem lub prowadzonym leczeniem przeciwnowotworowym, pod warunkiem braku przeciwwskazań do ich stosowania. Leczenie opioidami powinno być rozpoczynane w razie potrzeby i w najniższej możliwej dawce w celu uzyskania akceptowalnej analgezji i celów chorych z wcześniej wdrażaną oceną kliniczną i częstym dostosowaniem dawek. W przypadku chorych z zaburzeniami związanymi ze stosowaniem leków (ang. *substance use disorder*) klinicyści

Adres do korespondencji:

Filip Lebiecki

Wydział Lekarski, Gdański Uniwersytet Medyczny, ul. Dębinki 2, 80–211 Gdańsk

e-mail: flebiecki@gumed.edu.pl

Palliative Medicine in Practice 2023; 17, 3, 178–182

Copyright © 2023 Via Medica, ISSN 2545–0425, e-ISSN 2545–1359

Artykuł jest dostępny bezpłatnie na podstawie licencji Creative Commons Attribution-Non-Commercial-No Derivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0) umożliwiającej jego pobranie oraz udostępnianie pod warunkiem wskazania autorstwa i wydawcy. Niedopuszczalne jest wprowadzanie jakichkolwiek zmian lub wykorzystanie komercyjne bez zgody wydawcy.

powinni współpracować ze specjalistami medycyny (pielęgniarstwa opieki) paliatywnej, medycyny bólu i/lub psychiatrami w celu wypracowania optymalnego postępowania przeciwbólowego. Należy wdrażać zapobieganie, monitorowanie i leczenie działań niepożądanych opioidów. Profesor Mercadante zwrócił uwagę na możliwość zastosowania metadonu również jako pierwszego opioidu (zwykle lek podawany jest jako druga lub trzecia linia leczenia bólu przy zamianie opioidów bądź w niskich dawkach dołączany do równocześnie stosowanego innego opioidu). Pan profesor Mercadante przekonywał, że stosowanie produktów fentanylu podawanych drogą przezśluzówkową w leczeniu epizodów bólu przebiegającego w dawkach proporcjonalnych do dawek opioidu podstawowego jest skuteczne i bezpieczne [według charakterystyki produktu leczniczego (ChPL), konieczne jest miareczkowanie od najniższych dostępnych dawek danego produktu fentanylu]. Po wykładzie inauguracyjnym zaczęły się właściwe sesje tematyczne.

Pierwsza sesja konferencji, pod przewodnictwem profesora Jerzego Wordliczka oraz pani profesor Małgorzaty Malec-Milewskiej, dotyczyła bólu u chorych na nowotwory. Rozpoczął ją pan profesor Jerzy Wordliczek z Kliniki Intensywnej Terapii Interdyscyplinarnej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego (CM UJ) w Krakowie, który omówił diagnostykę oraz współczesne możliwości leczenia bólu neuropatycznego oraz nocyplastycznego. W wykładzie pan profesor podkreślił między innymi złożoność patomechanizmów przyczyniających się do powstania tych rodzajów bólu oraz konieczność multimodalnej terapii. Następnie dr n. med. Magdalena Kocot-Kępska z Zakładu Badania i Leczenia Bólu i Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii CM UJ w Krakowie omówiła nowe możliwości leczenia bólu trzewnego, w tym zabiegów neuromodulacyjnych u chorych na nowotwory takich jak stymulacja rogów tylnych rdzenia kręgowego czy radioablacja splotu trzewnego.

W kolejnym wystąpieniu dr hab. n. med. Renata Zajączkowska z Kliniki Intensywnej Terapii Interdyscyplinarnej CM UJ w Krakowie przedstawiła patomechanizm i leczenie bólu kostnego u chorych na nowotwory. Prelegentka zwróciła uwagę między innymi na konieczność dostosowania leczenia bólu kostnego do fazy choroby nowotworowej i możliwość zastosowania leków poprawiających metabolizm kości oraz adjuwantów analgetycznych. Temat ko-analgetyków w leczeniu bólu u chorych na nowotwory został przybliżony podczas wykładu pani dr hab. n. med. Małgorzaty Malec-Milewskiej z Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego (CMKP) w Warszawie. Na zakończenie sesji pan dr hab. n. med. Jarosław Woron z Zakładu

Farmakologii Klinicznej CM UJ omówił najczęstsze interakcje leków stosowanych w terapii bólu u chorych na nowotwory. W wykładzie zwrócono uwagę, że istotną przyczynę jatrogenizacji w medycynie paliatywnej stanowi brak stosowania zasad farmakoterapii kontekstowej. Omówione zostało również ryzyko działań niepożądanych związanych z korzystaniem z ko-analgetyków, kanabinoidów i leczeniem sterydami.

Druga sesja konferencji była poświęcona zastosowaniu kanabinoidów w leczeniu objawów towarzyszących chorobie nowotworowej. Sesję zainicjował wykład pani profesor Małgorzaty Łukowicz z Kliniki Rehabilitacji CMKP w Warszawie pod tytułem *Podstawy teoretyczne i przykłady z praktyki klinicznej zastosowania kanabinoidów*. Podczas wykładu zaprezentowano między innymi aktualny stan wiedzy na temat lokalizacji i funkcji receptorów kanabinoidowych oraz sytuacje kliniczne stanowiące wskazanie do rozważenia włączenia konopi. Zwrócono również uwagę na wysoki indeks terapeutyczny kanabinoidów (1000 : 1), który wiąże się ze względnie niskim ryzykiem działań niepożądanych.

W ramach trzeciej sesji konferencji uczestnicy mieli okazję wziąć udział w warsztatach interaktywnych *Leczenie bólu u chorych na nowotwory na podstawie przypadków pacjentów*, prowadzonych przez profesor Małgorzatę Malec-Milewską i dr. hab. n. med. Jarosława Woronia.

Czwarta sesja konferencji dotyczyła możliwości rozwoju opieki duchowej w medycynie. Była prowadzona przez panią profesor Małgorzatę Krajnik z Katedry Opieki Paliatywnej Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (UMK) w Toruniu, która zainaugurowała sesję prelekcją pod tytułem *Edukacja w zakresie opieki duchowej*. Pani profesor omówiła między innymi strefy duchowości człowieka według Polskiego Towarzystwa Opieki Duchowej w Medycynie (PTODM) oraz korzyści z edukowania pracowników ochrony zdrowia i kapelanów w zakresie opieki duchowej nad pacjentami. Następnie dr n. med. Beata Brożek z Katedry Opieki Paliatywnej Collegium Medicum w Bydgoszczy UMK w Toruniu, przybliżyła temat terapii wzmacniającej godność (ang. *dignity therapy*). Interwencja ta polega na rozmowie, podczas której wydobywa się z pamięci chorych wspomnienia mogące stanowić wsparcie w zaawansowanej fazie choroby. Prelegentka przedstawiła dowody na pozytywny wpływ tej terapii, w tym wyniki z badań własnych, w których terapia wzmacniająca godność zapewniła wsparcie chorym z ciężką postacią przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (POChP). Sesję zakończył wykład dr n. społ. Martyny Janickiej z Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Doktora Józefa Bednarza w Świeciu

pod tytułem *Uważne słuchanie i poszukiwanie sensu cierpienia*. Zwróciła w nim uwagę na rolę medyków we wspieraniu pacjenta potrzebującego odnaleźć sens w nowej rzeczywistości, w której towarzyszy mu cierpienie związane z zaawansowaną chorobą.

Piąta sesja konferencji została poświęcona integracji opieki paliatywnej i psychoonkologii. Sesji przewodniczyli pani profesor Monika Lichodziejewska-Niemierko z Zakładu Medycyny Paliatywnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz pan profesor Mikołaj Majkowicz z Instytutu Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku. Sesję otworzył wykład pani profesor Krystyny de Walden-Gatuszko z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie pod tytułem *Rola sztucznej inteligencji w medycynie*, w którym zostały przedstawione zagrożenia związane między innymi z potencjalnym pogorszeniem jakości empatycznej komunikacji w praktyce klinicznej pod wpływem rosnącej roli sztucznej inteligencji w opiece medycznej. Kolejno pan profesor Mikołaj Majkowicz wygłosił prelekcję *Znaczenie osobowości silnej immunologicznie w pracy psychoonkologa*. Pan profesor przedstawił występowanie cech osobowości silnej immunologicznie (zdrowe pomaganie, związki oparte na miłości, zdolność do zwierzeń, asertywność, siła charakteru, wrażliwość na sygnały wewnętrzne oraz złożoność struktury „ja”) jako czynnika potencjalnie chroniącego przed wypaleniem zawodowym u osób pracujących z pacjentami ciężko chorymi na nowotwory.

Następnie, profesor Monika Lichodziejewska-Niemierko wygłosiła prelekcję pod tytułem *Jak wprowadzić planowanie opieki z wyprzedzeniem do praktyki klinicznej?*. Podczas wystąpienia pani profesor przedstawiła, jak powinna przebiegać opieka paliatywna zgodna z preferencjami chorych. Podkreśliła, że planowanie opieki z wyprzedzeniem (ACP, *advance care planning*) powinno opierać się na szczerym i wnikliwym omówieniu możliwości i ograniczeń proponowanego leczenia zarówno z pacjentem, jak i z rodziną oraz przedstawicielami personelu medycznego. Zwróciła również uwagę, że skuteczne wdrażanie ACP ma pozwolić na wspólne podejmowanie decyzji (SDM, *shared decision-making*) na każdym etapie choroby.

W czwartym wystąpieniu sesji pani profesor Marzena Samardakiewicz z Zakładu Psychologii Katedry Psychospołecznych Aspektów Medycyny Uniwersytetu Medycznego w Lublinie zaprezentowała nowe kierunki rozwoju psychoonkologii. Pani profesor przedstawiła historię powstania oraz działania prowadzone przez Polskie Towarzystwo Psychoonkologiczne (PTPO). Ponadto, uwzględniając rosnące zapotrzebowanie na opiekę psychoonkologiczną, wskazała na potrzebę poszerzania jej dostępności, jak i rozwijania jej jakości

poprzez ustawiczne szkolenia dla całej kadry medycznej, w tym personelu wysoko wyspecjalizowanego — psychologów i psychiatrów.

Wykład zamykający sesję pod tytułem *Rola medycyny narracyjnej w nauczaniu opieki paliatywnej* wygłosiła dr n. społ. Agata Rudnik z Zakładu Psychologii Klinicznej i Zdrowia Instytutu Psychologii i Akademickiego Centrum Wsparcia Psychologicznego Uniwersytetu Gdańskiego. Prelegentka przybliżyła definicję medycyny narracyjnej jako praktyki klinicznej wzmocnionej kompetencjami narracyjnymi, czyli umiejętnościami interpretowania i poznawania historii drugiego człowieka. Przedstawiła możliwe wykorzystanie w edukacji technik medycyny narracyjnej takich jak wywiady, opisy obserwacji i uczuć związanych z sytuacją choroby czy warsztaty twórczego pisania do podniesienia kompetencji studentów w zakresie komunikacji, co jest szczególnie istotne w skutecznej opiece paliatywnej.

Szósta sesja, pod tytułem *Edukacja w opiece i medycynie paliatywnej*, była prowadzona przez dr. n. med. Leszka Pawłowskiego z Zakładu Medycyny Paliatywnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz dr n. o zdr. Izabelę Kaptacz z Zakładu Medycyny i Opieki Paliatywnej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach. Jako pierwszy wystąpił dr Andreas Stähli z Johannes-Hospiz Münster w Niemczech z wykładem pod tytułem *Postgraduate education in palliative care and curricular issues in Central, Eastern and South-Eastern Europe (Edukacja podyplomowa w medycynie paliatywnej i kwestie dotyczące programów nauczania w Europie Środkowej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej)*. Prelegent przedstawił wyniki międzynarodowego badania ankietowego, w którym krajowi liderzy opieki paliatywnej opisali rozwój i wyzwania dla edukacji podyplomowej w medycynie paliatywnej [2]. Ponad 90% respondentów wskazało, że interdyscyplinarna podstawa programowa rekomendowana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO, World Health Organization), do powstania której mogą prowadzić dalsze badania w ramach współpracy międzynarodowej, pomogłaby promować medycynę paliatywną w ich kraju.

W kolejnym wykładzie dr Grzegorz Lorocho z Katedry Medycyny Paliatywnej Instytutu Nauk Medycznych Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego (CM UZ), zaprezentował program nauczania medycyny paliatywnej studentów kierunku lekarskiego Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego. Praca powstała w ramach współpracy zespołu naukowców z Zakładu Medycyny Paliatywnej CM UZ w składzie: dr Grzegorz Lorocho, mgr Maria Forycka, dr Emilia Pucek i profesor Wojciech Leppert. Program nauczania od piątego roku łączy zajęcia teoretyczne z lekcjami

praktycznymi oraz warsztatami komunikacji w centrum symulacji medycznej, podczas których studenci uczą się przekazywania trudnych informacji w scenariuszach klinicznych. Następnie scenariusze omawiane są z prowadzącym w ramach debriefingu. Podczas szóstego roku studenci utrwalają wiedzę, uczestnicząc w pracy lekarza podczas 90 godzin zajęć klinicznych.

Następnie dr n. o zdr. Izabela Kaptacz z Zakładu Medycyny i Opieki Paliatywnej Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach omówiła edukację przeddyplomową w zakresie pielęgniarstwa opieki paliatywnej. Prelegentka przedstawiła zasady realizacji programu kształcenia w zakresie medycyny paliatywnej dla studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku pielęgniarstwo, w tym zajęcia praktyczne, praktyki zawodowe czy naukę oceny i leczenia bólu.

Na zakończenie szóstej sesji dr n. med. Leszek Pawłowski poprowadził wykład pod tytułem *Wolontariat jako forma edukacji społecznej*, w którym podkreślił istotną rolę wolontariatu w opiece paliatywnej, jak również omówił działania Grupy Roboczej ds. Wolontariatu Europejskiego Towarzystwa Opieki Paliatywnej (EAPC). Prelegent przedstawił wyniki pracy Grupy Roboczej EAPC, które obejmowały między innymi promocję i szerzenie idei wolontariatu hospicyjnego oraz analizę wpływu pandemii COVID-19 na zaangażowanie wolontariuszy w opiekę paliatywną na świecie [3]. Prelegent omówił także istotne inicjatywy podejmowane w skali lokalnej przez Fundację Hospicyjną z Gdańska.

Siódma sesja obejmowała krótkie wystąpienia prac zgłoszonych i została poprowadzona przez dr. Grzegorza Lorocho. Sesję zainaugurowało przedstawienie pracy pod tytułem *Ocena bólu neuropatycznego u pacjentów z rozpoznaniem szpiczaka mnogiego* autorstwa dr n. med. Eleonory Mess z Wyższej Szkoły Medycznej w Legnicy oraz Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, dr Marzeny Wichlińskiej z Wyższej Szkoły Medycznej w Legnicy i Szpitala Uniwersyteckiego im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze i dr n. med. Agaty Zdun-Ryżewskiej z Zakładu Badań nad Jakością Życia Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Zaprezentowano wyniki badania, w którym na podstawie autorskiego kwestionariusza oceniono ból neuropatyczny u 79 pacjentów ze szpiczakiem mnogim leczonych na Oddziale Hematologii w Szpitalu Uniwersyteckim im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze. W badaniu stwierdzono dość niską częstość występowania i umiarkowane natężenie bólu, jak również wykazano związek między zwiększeniem natężenia bólu oraz pogorszeniem stanu sprawności fizycznej.

W trzecim wystąpieniu zaprezentowano wyniki pracy przeglądowej pod tytułem *Przeglądy lekowe*

w opiece paliatywnej w świetle dostępnej literatury autorstwa naukowców z Katedry i Zakładu Farmakologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego — dr n. farm. Igi Pawłowskiej oraz profesora Ivana Kocicia. W ramach wykładu dr Pawłowska przedstawiła dane dotyczące przeglądów lekowych, w ramach których farmaceuta konsultuje i identyfikuje problemy lekowe pacjentów. Wyniki badania wskazują, że liczba przeglądów lekowych rośnie, a pacjenci chętnie przyjmują pomysł konsultacji lekowych z farmaceutą. Prelegentka zaznaczyła także, że istnieje potrzeba wypracowywania wspólnych stanowisk w kontekście terapii, ze względu na potencjalne ryzyko konfliktu między usługami farmaceutów z pozostałymi elementami opieki paliatywnej.

W kolejnej prelekcji dr Karol Budzeń z Hospicjum im. św. Ojca Pio w Pucku przedstawił, w ramach przypadków z doświadczenia własnego, pozarejestrowane zastosowanie leków w opiece paliatywnej. Omówiono przypadki zastosowania atropiny w kroplach w objawowym leczeniu ślinotoku u pacjenta z rakiem krtani, zastosowanie morfiny podskórnej i furosemidu w leczeniu duszności spoczynkowej u pacjentki z rakiem płuca oraz miejscowego podania kwasu traneksamowego w celu zmniejszenia krwawienia z owrzodzenia nowotworowego u pacjenta z rakiem nasady języka z przerzutami.

W ramach piątego wykładu sesji naukowcy z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego — dr n. med. Agnieszka Gorzewska i dr n. med. Magdalena Osowicka z Zakładu Medycyny Paliatywnej oraz dr Tomasz Nadolny z Kliniki Pneumonologii i Alergologii — przedstawili opis przypadku pod tytułem *Pacjent z błędnie rozpoznaną rozsianą chorobą nowotworową, zakwalifikowany do opieki paliatywnej w oczekiwaniu na wyniki badania histopatologicznego*. Podczas wykładu omówiono postępowanie z pacjentem, który podczas hospitalizacji był w stanie ogólnym średnio ciężkim i wyniszczony, a obraz radiologiczny sugerował wtórne zmiany nowotworowe do różnicowania z międzybłoniakiem opłucnej. Pacjent został zdyskwalifikowany z leczenia przyczynowego i zalecono mu opiekę paliatywną. Dopiero weryfikacja histopatologiczna nacieku opłucnej wykluczyła chorobę nowotworową, a w ramach dalszej diagnostyki rozpoznano zapalenie naczyń.

W kolejnej prelekcji dr Agnieszka Chojnacka z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu omówiła temat poradnictwa w żałobie dla kobiet doświadczających straty prokreacyjnej. Podczas wykładu scharakteryzowano w jaki sposób utrata dziecka nienarodzonego może wpłynąć na stan psychiczny kobiety. W wystąpieniu podkreślono istotną rolę poradnictwa w żałobie (ang. *grief counselling*)

w procesie akceptacji poronienia oraz scharakteryzowano zadania realizowane w ramach poradnictwa, między innymi pomoc w wyrażaniu emocji związanych ze stratą prokreacyjną oraz towarzyszenie w procesie akceptacji poronienia.

Sesję prac zgłoszonych zakończył wykład Kacpra Wilczkowskiego, w którym przedstawił on wyniki analizy danych dotyczących umów Narodowego Funduszu Zdrowia w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej. Analiza została przeprowadzona przez zespół studentów, doktorantów i absolwentów Wydziału Lekarskiego GUMed współpracujących z Zakładem Medycyny Paliatywnej w składzie: Julia Duskocz, inż. Jan Getek, lek. Bartosz Kaniowski, Katarzyna Korzeniewska, lek. Filip Lebedziński, Maciej Pancewicz, Szymon Rydzewski, Kacper Wilczkowski. Prezentacja zawierała ilościowe podsumowanie świadczeń gwarantowanych udzielanych przez podmioty lecznicze, z podziałem na rodzaje świadczeń (hospicjum domowe, opieka stacjonarna, poradnia) oraz grupy docelowe (dorośli, dzieci). Podsumowano również kwoty zawieranych kontraktów. Dane zebrane podczas badania mają służyć prowadzeniu analiz w zakresie dostępu do opieki paliatywnej oraz potrzeb jednostek.

W ramach zakończenia konferencji odbyła się ósma sesja, która miała charakter panelu dyskusyjnego. Przez 60 minut eksperci debatowali na temat kierunków rozwoju opieki paliatywnej, wspierającej

i hospicyjnej w Polsce i na świecie. Moderatorem dyskusji był pan profesor Wojciech Leppert, a w składzie panelu znaleźli się pani profesor Monika Lichodziejewska-Niemierko, dr Izabela Kaptacz, dr Leszek Pawłowski, dr Iwona Sitarska i dr Grzegorz Lorocho.

Informacje o artykule i oświadczenia

Konflikt interesów

Autorzy nie zgłaszają konfliktu interesów.

Finansowanie

Brak.

Piśmiennictwo

1. Paice JA, Bohlke K, Barton D, et al. Use of opioids for adults with pain from cancer or cancer treatment: ASCO guideline. *J Clin Oncol.* 2023; 41(4): 914–930, doi: [10.1200/JCO.22.02198](https://doi.org/10.1200/JCO.22.02198), indexed in Pubmed: [36469839](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36469839/).
2. Stähli A, Stiel S, Paal P, et al. Postgraduate palliative care education and curricular issues in Central Asia, Eastern and South-Eastern Europe: Results from a quantitative study. *Palliat Med Pract.* 2020; 14(2): 81–88, doi: [10.5603/PMPI.2020.0008](https://doi.org/10.5603/PMPI.2020.0008).
3. Walshe C, Pawłowski L, Shedel S, et al. Understanding the role and deployment of volunteers within specialist palliative care services and organisations as they have adjusted to the COVID-19 pandemic: A multi-national EAPC volunteer taskforce survey. *Palliat Med.* 2023; 37(2): 203–214, doi: [10.1177/02692163221135349](https://doi.org/10.1177/02692163221135349), indexed in Pubmed: [36428254](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36428254/).